Konstitutionsutskottets betänkande 1977/78:43

med anledning av motion om information till invandrare inför 1979 års val

Motionen

I motionen 1977/78:912 av Hilding Johansson m. fl. (s) hemställs "att riksdagen hos regeringen begär förslag om information till invandrarna inför 1979 års val".

I motionen erinras om de omfattande informationsinsatser som genomfördes i samband med att invandrarna fick rösträtt och valbarhet i kommunala val för första gången 1976. Ca 60 % av de röstberättigade deltog i valet. Motionärerna, som framhåller att samhällets strävan måste vara att ytterligare höja andelen röstande, erinrar om en framställning hösten 1977 från statens invandrarverk till regeringen med förslag till informationsinsatser inför 1979 års val. Regeringen har emellertid inte i budgetpropositionen berört frågan om någon särskild information. Motionärerna föreslår därför att riksdagen hos regeringen begär att förslag om information till invandrarna inför 1979 års val snarast föreläggs riksdagen. Informationsverksamheten kan lämpligen läggas upp på i princip samma sätt som inför föregående val. Vidare bör invandrarnas organisationer ges ekonomiskt stöd till egna informationsinsatser.

Organisationen av invandrarinformationen 1976

I anslutning till beslutet hösten 1975 om kommunal rösträtt för invandrare (prop. 1975/76:23, KU 1975/76:25, rskr 1975/76:78) anvisades omkring sex miljoner kronor för informationsinsatser. Medlen skulle disponeras för framställande av en allmän informationsbroschyr och av studiematerial, cirkelledarutbildning och studiecirklar samt en särskild upplaga av invandrartidningen, teknisk valinformation m. m.

För samordning av informationsarbetet tillsattes våren 1975 en särskild ledningsgrupp. I denna ingick företrädare för regeringskansliet, statens invandrarverk (SIV), riksskatteverket (RSV), nämnden för samhällsinformation (NSI), Landstingsförbundet och Svenska kommunförbundet. Till gruppen var knutna även företrädare för de i riksdagen representerade partierna.

Den allmänna samhällsinformationen handhades av SIV, kommuner och landsting, invandrartidningen, Sveriges Radio m. fl. Den valtekniska informationen blev en uppgift för RSV, medan den partipolitiska informationen ombesörjdes av partierna.

Särskild tolkservice på valdagen anordnades på ett flertal större orter i landet (KU 1975/76:44).

Några särskilda medel anvisades inte från statsmakternas sida till invandrarorganisationerna för deras egen informationsverksamhet i anslutning till valet.

Invandrarverkets framställningar m. m.

I SIV:s anslagsframställning (1977-08-11) framhålls att rösträttsreformen för invandrare i samband med 1976 års kommunalval blev en stor framgång. Enligt tillgängliga undersökningar deltog ca 60 % av de röstberättigade utländska medborgarna i valen, och omkring 400 personer med invandrarbakgrund invaldes i de kommunala förtroendeförsamlingarna. Framgången måste enligt SIV delvis tillskrivas den samordnande relativt omfattande informationskampanj som föregick valet. Verket anför beträffande informationsfrågor i anslutning till val bl. a. följande:

Inför framtida val måste beaktas *dels* att den röstberättigade gruppen utländska medborgare ständigt, genom nytillskott även av vuxna personer, förändras på ett annat sätt än vad som gäller för den "svenska" valmanskåren *dels* att bortfallet bland invandrarna i 1976 års val trots allt var så stort som ca 40 %. Man kan på goda grunder anta att det bland dessa ca 40 % återfinns invandrare som på grund av språkhandikapp o. d. är mycket svårinformerade.

Enligt verkets mening måste invandrargrupperna inför varje kommande val tillförsäkras information, så långt möjligt på det egna språket, innehållande såväl valteknisk och partipolitisk, som allmän samhällsinformation. Därtill måste särskilda ansträngningar göras från samhällets sida så länge valdeltagandet bland de röstberättigade invandrarna inte uppgår till 80–85 %.

Invandrarverket är berett att medverka i detta nödvändiga informationsarbete förutsatt att medel härför beviljas. Verket kommer därför att i en särskild framställan presentera en plan för en sådan insats, som kommer att grunda sig på de erfarenheter verket vunnit i samband med 1976 års kampanj.

SIV har i sin anslagsframställning för budgetåret 1978/79 även en utförlig redovisning av uppläggningen av informationen 1976. Verkets arbete kring rösträttsreformen har redovisats i en rapport 1977 "Rösträttsprojektet – en slutrapport".

I en särskild framställning, daterad 1977-10-13, till arbetsmarknadsdepartementet har SIV begärt särskilda medel för informationsinsatser riktade till invandrarna inför 1979 års val. I framställningen begärs 1 365 000 kr. för allmän samhällsinformation, 905 000 kr. för invandrartidningens valinformation och 3 060 000 kr. för allmän samhällsinformation genom invandrarorganisationer.

Frågans handläggning inom regeringskansliet

Justitiedepartementet har från arbetsmarknadsdepartementet övertagit SIV:s särskilda framställning.

Enligt uppgift från justitiedepartementet kommer i regleringsbrev rörande anslaget att föreskrivas bl. a. att omkring 2 000 000 kr. får användas för informationsändamål rörande invandrare efter samråd mellan statens invandrarverk och riksskatteverket. Medlen avses täcka kostnader för valteknisk och allmän samhällsinformation, specialnummer av invandrartidningen, särskilda broschyrer m. m.

Vidare övervägs inom arbetsmarknadsdepartementet f. n. de av SIV i den särskilda anslagsframställningen framförda förslagen till bidrag till invandrarorganisationer för allmän samhällsinformation i anslutning till nästa års val. Ställningstagande till förslagen väntas ske under den närmaste månaden.

Utskottet

I motionen 1977/78:912 föreslås att riksdagen hos regeringen begär förslag om information till invandrarna inför 1979 års val. I samband med införandet av kommunal rösträtt för invandrare fr. o. m. 1976 års val anvisades även särskilda medel för en omfattande valinformation riktad till invandrarna. Motionärerna förordar att även inför 1979 års val en bred informationsverksamhet genomförs huvudsakligen på samma sätt som vid det föregående valet.

Statens invandrarverk har hos regeringen i särskild framställning framlagt förslag till uppläggning av informationsverksamheten inför nästa val och begärt särskilda medel härför. Detta ärende är f. n. under handläggning inom regeringskansliet. Enligt vad utskottet inhämtat kommer viss del av det anslag under andra huvudtiteln som avser kostnader i anledning av allmänna val att kunna disponeras för valteknisk och allmän information riktad till invandrarna. Informationsfrågorna i övrigt övervägs inom arbetsmarknadsdepartementet.

Då de i motionen upptagna frågorna redan är under beredning i regeringskansliet finner utskottet inte anledning till något initiativ från riksdagens sida.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motionen 1977/78:912.

Stockholm den 2 maj 1978

På konstitutionsutskottets vägnar
KARL BOO

Närvarande: Karl Boo (c), Hilding Johansson (s), Holger Mossberg (s), Bertil Fiskesjö (c), Olle Svensson (s), Ove Karlsson* (s), Lars Schött (m), Bengt Kindbom (c), Yngve Nyquist (s), Britta Hammarbacken (c), Björn Eliasson (c), Wivi-Anne Cederqvist (s), Hans Nyhage (m), Kerstin Nilsson (s) och Daniel Tarschys (fp).

*Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av Hilding Johansson, Holger Mossberg, Olle Svensson, Ove Karlsson, Yngve Nyquist, Wivi-Anne Cederqvist och Kerstin Nilsson (alla s) som ansett att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

I motionen – – – (= utskottet) – – – föregående valet.

Motionärerna hänvisar till en av statens invandrarverk i oktober 1977 till regeringen ingiven framställning i vilken framlagts förslag till särskilda insatser för partipolitiskt neutral rösträttsinformation till invandrarna inför 1979 års val. I framställningen skisseras närmare uppläggningen av sådan information.

I motionen konstateras att regeringen i budgetpropositionen inte ens antytt att man har för avsikt att föranstalta om någon särskild information. Utskottet, som delar motionärernas uppfattning att det finns all anledning att även inför 1979 års val genomföra en bred informationsverksamhet riktad till invandrarna, finner det otillfredsställande att man inom regeringen ännu inte färdigbehandlat invandrarverkets framställning. Det är särskilt angeläget att beslut om rösträttsinformation till invandrarna fattas i mycket god tid före valet. Utskottet ansluter sig till motionsyrkandet och hemställer

att riksdagen med bifall till motionen 1977/78:912 hos regeringen begär förslag om information till invandrarna inför 1979 års val.

GOTAB 58099 Stockholm 1978